

**Žádost o stanovisko ARÚ AV ČR, Praha, v. v. i. dále jen (ARÚ)
k realizaci archeologického výzkumu, který nebyl vyvolán stavební či jinou činností na území
s archeologickými nálezy dle §22., odst.2**

1. Oprávněná organizace: Západočeská Univerzita v Plzni, Filozofická fakulta, Katedra archeologie
2. Identifikační údaje o zkoumané lokalitě: Lokalita: Horní Bříza k.ú.: Horní Bříza p.č.: 405/1 Stupeň ochrany lokality (např. rejstříkové číslo KP, NKP atp. je-li prohlášena): není Souřadnice středu plochy (mm na ZM10; JTSK , S42, UTM- WGS84): Easting (mm od Z) 823341 13.34183 Northing (mm od J) 1058767 49.84338
3. Vedoucí výzkumu a odborný garant výzkumu: Mgr. Marta Moravcová, PhDr. et Mgr. Petr Šída, Ph.D., Mgr. Dagmar Vokounová Franzeová
4. Navrhovaný koreferent výzkumu: doc. PhDr. Martin Oliva, Ph.D.
Prohlášení: Žadající instituce (fyzická osoba) si je vědoma mimořádné zodpovědnosti za průběh archeologického výzkumu který nebyl vyvolán stavební či jinou činností na území s archeologickými nálezy dle §22., odst.2 včetně finančních nákladů, které vzniknou s jeho realizací i následným nutným uvedením lokality do náležitého stavu po jeho ukončení (zahnutí sond, úprava povrchu apod.). Prohlašuje, že těmito finančními prostředky disponuje, a to přímo, nebo prostřednictvím dalších (fyzických či právnických) osob. Žadající organizace (fyzická osoba) se zavazuje po ukončení terénní části výzkumu vypracovat zprávu o jeho výsledcích formou komplexní náleзовé zprávy (ve smyslu dohody o provádění arch. výzkumů a tuto zprávu předat do archivu (prokazuje se č.j. přiděleným podatelnou ARÚ) ARÚ, a to nejpozději do 1 kalendářního roku od data ukončení terénní části výzkumu . Žadající instituce si je vědoma toho, že nedodržení zde deklarovaných závazků a také podmínek, za kterých bude ARÚ eventuelně souhlasit s provedením příslušného výzkumu, může být důvodem k vypovězení dohody s AV ČR a zahájení řízení o odebrání oprávnění k provádění archeologických výzkumů s MK ČR podle § 21, odst. 5 zákona 20/87 Sb., v platném znění. Žadající organizace prohlašuje, že vyjednala s majitelem pozemku náležitosti dle §22 odst.1 a zejm. §24 zákona č. 20/1987Sb., v platném znění
V Plzni dne 23.5.2012 Razítko žadající oprávněné organizace: Západočeská univerzita v Plzni Fakulta filozofická katedra archeologie
Podpis statutárního zástupce (oprávněné fyzické osoby):

5. Povinné přílohy k žádosti:

Příloha č. 1:

Dohoda o předání získaných movitých archeologických nálezů do regionálně příslušné sbírkotvorné organizace, nebo NM v Praze ve smyslu § 23 zákona č. 20/1987 Sb., v platném znění, pokud žadatelem není přímo příslušná instituce

Příloha č. 2 (na volném listu)

Cíle a navrhované metody

Shrnutí dosavadních poznatků o lokalitě, otázky na které má výzkum odpovědět apod. Důraz musí být kladen na maximální využití nedestruktivních metod, vedoucích k minimalizaci plošného rozsahu destruktivního výzkumu včetně předpokládaného odborného přínosu výzkumu

Příloha č. 3 (na volném listu)

Předpokládaná publikace a jiná prezentace výsledků výzkumu:

Příloha č. 4 (na volném listu)

Předpokládaný dopad výsledků výzkumu na lokalitu z hlediska archeologické památkové péče:

Zde např. podnět k zahájení řízení na prohlášení věci za kulturní památku na MK ČR (v případě archeologie návrh na prohlášení za kulturní památku prostřednictvím AV ČR), dohoda s majitelem o zamezení orby a prezentaci nemovité památky přímo v terénu apod. - obecně předpokládaný dopad výsledků výzkumu na další památkový režim na lokalitě a jeho prosazování.

Příloha č. 5

Mapový podklad v odpovídajícím měřítku s vyznačením rozsahu zamýšlené sondáže.

Příloha č. 6 (zejména u zapsaných KP, NKP atp.)

Stanovisko příslušného pracoviště NPU k záměru zjišťovací sondáže.

Příloha č. 1:

Dohoda o předání získaných movitých archeologických nálezů

Výzkum bude prováděn ve spolupráci se Západočeským muzeem. Všechny nálezy budou po zpracování deponovány zde.

Cíle a navrhované metody

Lokalitu Horní Bříza objevil při povrchových sběrech R. Trnka na k východu se sklánějícím hřbetu nad bzejmenným potokem ústícím do říčky Bělá (obr. 1). Při povrchových sběrech byla objevena keramika doby bronzové pocházející z několika na povrchu patrných objektů a kamenná štípaná industrie gravettien. Nálezy získané při povrchových sběrech byly zaměřovány pomocí GPS přístroje, takže je možné velmi přesně určit polohu případných objektů i koncentrace gravettských nálezů. V první fázi se pokusíme o lokalizaci vrstvy pomocí vrtné sondáže. Následně předpokládáme realizaci vyhledávacích sond 2 x 1 m v odstupech 5 m ve dvou na sebe kolmých směrech tak, aby mohla být potvrzena či vyvrácena přítomnost gravettské kulturní vrstvy. Pozornost bude věnována nálezům doby bronzové. Objekty i nálezy tohoto období budou zkoumány pomocí standartních metod výzkumu (sediment bude rozebírán od ornice ručně, všechny nálezy uchované in situ budou prostorově zaměřovány, vzorky výplní budou plaveny). Případná nálezová vrstva gravettien bude zkoumána standartními metodami, celý její objem bude plaven.

Cílem výzkumu je ověřit, nebo vyvrátit dochování gravettské kulturní vrstvy na lokalitě.

1. Možnosti nalezení paleolitických lokalit pod spraší

Naše možnosti nacházet paleolitické situace zakryté mocnou vrstvou spraše jsou velmi omezené. Běžným povrchovým průzkumem je můžeme nelézt pouze v tom případě, že se nálezová vrstva díky erozi dostala v určitém místě k povrchu a je narušována orbou. Pokud je ale celá zakrytá a mimo dosah povrchové prospekce, je její nalezení dílem náhody. Tyto situace nacházíme na profilech, které je řežou. Profily mohou vzniknout například erozí (úvozy, erozní rýhy), těžební či stavební činností. Pokud je profil čerstvý, bývá na něm vidět mnohem méně, než na profilu, který je již dlouhou dobu vystaven erozní činnosti větru a deště. Na starých profilech bývají mnohem lépe viditelné především kosti (díky opršení), kterých paleolitické situace ve spraši obsahují velké množství. Kumulace kostí na jednom místě v jednom horizontu takřka vždy indikuje činnost člověka. Další nápadnou složkou kulturní vrstvy jsou velké kameny, které byly na místo doneseny a ve spraši jsou cizorodým prvkem. V neposlední řadě je nutné zmínit samotnou štípanou industrii, která ale ze zmíněných tří kategorií působí nejméně nápadným dojmem.

Druhou možností, jak situace ve spraši nalézt, je sledovat výplně mladších jam, které se do spraše zahlubují (recentních, ale i pravěkých). Pokud je nálezová vrstva v menší hloubce, než jsou dna zahloubených objektů, je těmito objekty narušována a paleolitické artefakty se dostávají do výplně těchto mladších objektů. Pokud se tedy při archeologickém výzkumu objektů mladších období nalézají patinované pazourky, měl by vedoucí výzkumu zpozornět a v místě největšího výskytu artefaktů provést sondu do podložní spraše. Výjimečně může být množství paleolitických artefaktů, které se dostaly do výplní mladších objektů, tak velké, že je možné je zachytit i povrchovým sběrem.

Předpokládáme, že v případě Horní Břízy jde buď o erozi obnažený okraj kulturní vrstvy, nebo o artefakty vanesené na povrch zásahem mladších objektů.

2. Průběh výzkumu

Archeologický výzkum lokality začíná rozměřením výzkumné sítě. Používá se pravouhlá síť o základním kroku 1 m. Všechny sondy následně musí být orientovány souhlasně s touto sítí.

Po rozměření začíná fáze vyhledávání koncentrace (v našem případě kulturní vrstvy). Podle velikosti sledované plochy se používá buďto síť vyhledávacích sond o rozměru 1 x 2 m (tato metoda bude využita), nebo 1 m široké řezy. Pro dokumentaci polohy nalezených artefaktů je možné použít několik postupů. Pokud jsme schopni všechny artefakty zachytávat, můžeme dokumentovat jejich přesnou polohu. Tento postup je ale vhodný pouze pro neporušené lokality. Na lokalitách porušených a tam, kde nejsme schopni všechny artefakty nalézt při rozebírání sedimentu (musíme plavit či prosévat), musíme vztáhnout polohu artefaktů ke čtvercové jednotce plochy o definovaném rozměru - kroku. Krok musí být bezpodmínečně definován na počátku výzkumu a jeho rozměr musí být zachován po celou dobu výzkumu. Pokud se tak nestane, stává se výzkum obtížně hodnotitelný.

Na fázi vyhledávání koncentrací navazuje jejich vlastní exkavace koncentrace (tu v této fázi v Horní Bříze nebudeme provádět). V místech největších koncentrací rozšiřujeme sondovanou plochu tak, abychom naleziště prozkoumali co nejefektivněji.

3. Metoda výzkumu

V první fázi bude opatrně skryta nadložní spraš nad kulturní vrstvou (vzhledem k tomu, že budeme kulturní vrstvu vyhledávat, budeme postupovat ručně do maximální hloubky 0,5 m). Nalezenou kulturní vrstvu budeme detailně vypracovávat v rámci rozměřených čtverců. Artefakty i ekofakty budou přesně prostorově zaměřovány do detailního plánu v měřítku 1:10. I zde pracujeme ve čtvercové síti, pomocí níž dělíme kulturní vrstvu na jednotkové čtverce. Pro získání drobných artefaktů a ekofaktů je třeba objem kulturní vrstvy plavit (odebíráme ji právě v definovaných čtvercích, aby byly drobné artefakty a ekofakty lokalizované). Budou odebírány vzorky i pro další přírodovědné analýzy (pedologie, sedimentologie aj.)

4. Krok

Netriviálním problémem je definování kroku, pomocí něhož dokumentujeme polohu artefaktů. Krok zaměřování by měl odrážet velikost struktur, které máme zachytit. Pokud byly artefakty posunuty v řádu metrů, vystačuje krok o velikosti srovnatelné s mírou posunů, a vystačíme si tak s krokem od dvou do pěti metrů podle situace. Situace, které jsou dochované bez poškození je třeba zkoumat krokem, který odpovídá zachytitelným strukturám. Z nejmenší můžeme považovat ohniště s přilehlým pracovním prostorem. Průměr ohniště může být od 0,5 do 2 m, pracoviště bývá ve vzdálenosti 1 m od ohniště a jeho průměr bývá okolo 1 m. Pro zachycení všech těchto struktur potřebujeme krok, který je menší. Jako nejvhodnější se jeví krok 0,5 m, který dělí základní čtverec 1 x 1 m na čtyři díly. Krok 0,25 m je možné použít také, ale jeho realizace je obtížnější, protože základní čtverec dělí již na 16 dílů. Je výhodný především tam, kde jsou extrémní koncentrace artefaktů.

Příloha č. 3

Předpokládaná publikace a jiná prezentace výsledků výzkumu:

Výsledky budou zpracovány formou standardní nálezové zprávy a budou publikovány v recenzovaném archeologickém časopise. Výsledky budou využity pro muzejní prezentace pravěku Plzeňska.

Příloha č. 4

Předpokládaný dopad výsledků výzkumu na lokalitu z hlediska archeologické památkové péče:

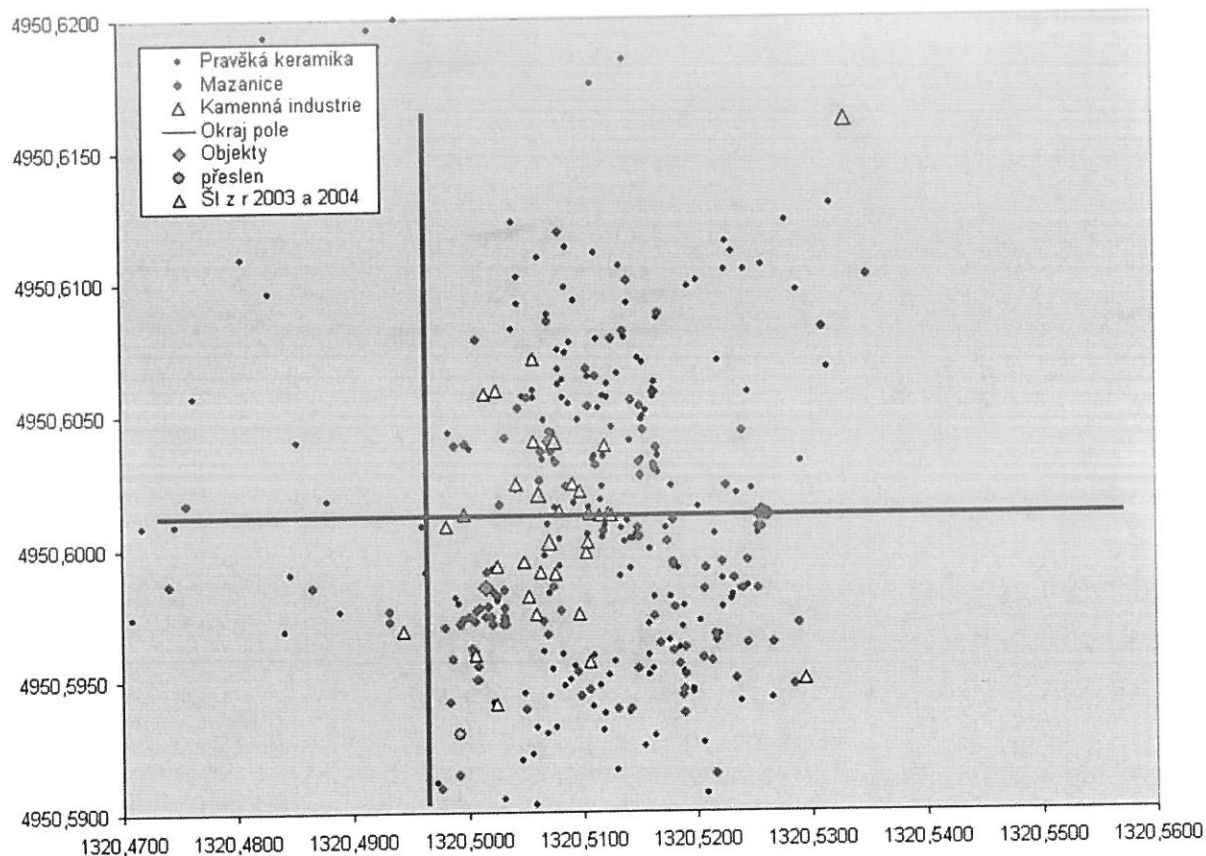
Na základě zjištění archeologického potenciálu lokality bude možné definovat strategii pro další ochranu lokality. V současnosti je poznání archeologického potenciálu lokality na pouze na úrovni registrace nálezů ze sběrů.

Příloha č. 5

Mapový podklad v odpovídajícím měřítku s vyznačením rozsahu zamýšlené sondáže.

Lokalizace naleziště.

Lokalizace dosavadních nálezů pocházejících ze sběrů (autor R. Trnka). Červenými liniemi naznačeny linie plánovaných sondáží. Realizovány budou sondy 2 x 1 m v odstupech 5 m tak, aby mohla být potvrzena či vyvrácena přítomnost gravettské kulturní vrstvy.

Příloha č. 6 (zejména u zapsaných KP, NKP atp.)

Lokalita není zapsaná na seznamu kulturních památek a neleží v chráněném území.